

Miten EU ja innovaatiopolitiikka vaikuttavat alueiden kehittämiseen?

Miten globaalin kehityksen muutos hämmentää metsäalaa?
17.5.2010

Heikki Eskelinen ja Timo Hirvonen
Itä-Suomen yliopisto

1. Johdanto

- Miksi aluepolitiikka relevantti aihepiiri tässä yhteydessä?
 - Voiko aluepolitiikka (joka on nykyisin pääosin innovaatio- ja kilpailukykypolitiikkaa) olla merkittävä resurssilähde/toimintasektori metsäalan uudistamisessa?
 - Edistääkö metsäalan uudistaminen alueiden kehitystä?

2. Aluepolitiikan lyhyt esihistoria

- Kehitysaluepolitiikka vuodesta 1966; keskeinen tavoite elinkeinorakenteen monipuolistaminen alkutuotannon rakennemuutoksen alueilla
- Sittemmin myös taantuvat teollisuuskaupungit kohteiksi
- Yhteenveto: 1) Alueet, joilla metsäala keskeinen, kehittyivät heikosti, 2) Poliitiikan tavoite: irtautuminen metsäriippuvuudesta (tosin samaan aikaan metsävarat pyrittiin saamaan täyskäyttöön)

3. 1990-luvun käänne

Perinteinen aluepolitiikka

- Taantuvien alueiden elinkeinorakenteen monipuolistaminen
- Väestön jakauman säilyttäminen ennallaan
- Alueiden välisten sosio-ekonomisten erojen vähentäminen

Kilpailukyky- ja innovaatiopolitiikka

- Erikoistuneet keskuksset
- Monitasoinen hallintajärjestelmä
- Alueellinen kehittäminen, inhimillisen pääoman vahvistaminen
- EU:n rakennerahastot merkittävä rahoituslähde

4. Metsäala alueellisessa innovaatiopolitiikassa

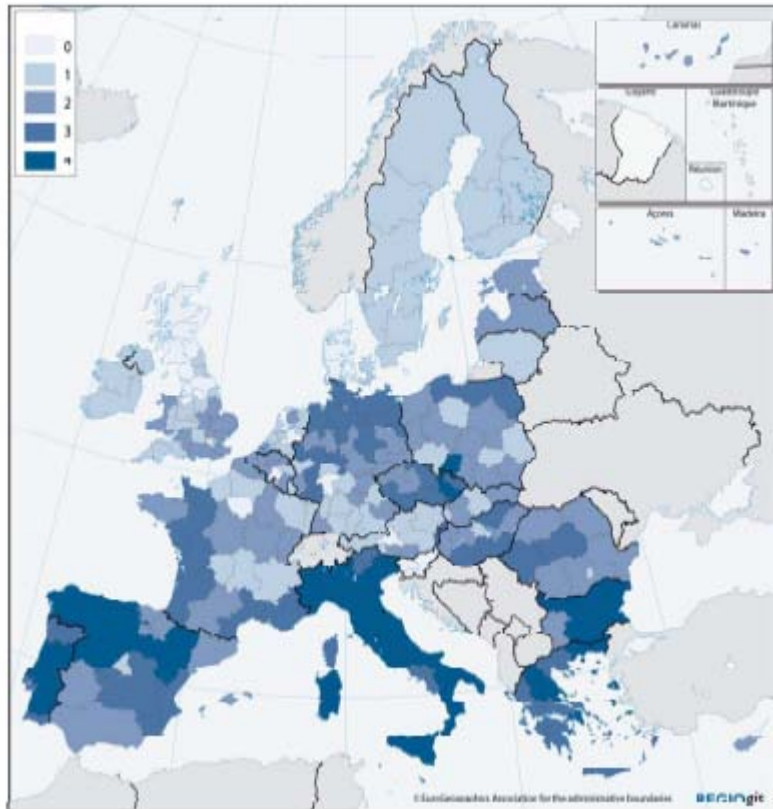
- Osaamiskeskusohjelmien kokemus:
 - 1994-98: 8 paikkakuntakohtaista keskusta; vain yhdessä metsäala mukana
 - 1999-2006: 22 keskusta, joista 19 alueellista ja 3 valtakunnallista; metsäsektori kolmessa alueellisessa, yksi valtakunnallisista oli puutuotealan osaamiskeskus
 - 2007-: verkottuneita osaamisklustereita kuusi, joista yksi on uusiutuva metsäteollisuus
- Johtopäätös: metsäala ei ole ollut innovaatio-orientoituneen aluepolitiikan painoaloja
 - miksi?

5. Onko aluepolitiikalla tulevaisuutta?

- Aluepolitiikalla merkittävä asema EU:n tavoiteasettelussa ja budjetissa; luo perustan jäsenmaiden aluepolitiikalle (ks. Lissabonin sopimus)
- Suomen alueita EU:n politiikan kohteina sekä matalan tulotason (BKT per capita) että poikkeavan aluerakenteen perusteella ("pysyvät kilpailuhaitat")
- Ajankohtainen keskusteluasetelma:
 - EU:n budjettikriisi
 - EU:n laajentuminen 2004/07 > Suomen alueet eivät täytä aluepolitiikan "köyhyysskriteeriä"
 - Alueiden tilannetta tarkastellaan tulevaisuuden suurten kysymysten perspektiivistä: ks. Regions 2020

CEC (2008), Regions 2020. An assessment of Future challenges for EU regions.

Number of challenges

- Kriteerit: globalisaatio, ilmastonmuutos, ikääntyminen, energia
- Johtopäätös: EU:n pohjoisosien näkymät suhteellisen valoisia

6. Miksi Suomen alueita pitäisi tukea EU:n varoin?

- Myös EU:n aluepolitiikassa painotus kilpailukyky- ja innovaatiopolitiikkaan: "Turning Diversity into Strength"
- Tässä asetelmassa myös alueiden, joilla rakenneongelmia /erityisolosuhteita, on vedottava siihen, että niillä on resursseja, jotka kehitettävissä koko EU:n hyödyksi
- Mitä tällaisia resursseja metsäalalla?
 - bioenergia
 - rajayhteistyö (suhteessa Venäjän metsävaroihin)
 - tila (hiilinieluna ja biodiversiteettinä)
 - globalisaation oloissa relevantti metsäalan knowhow